

System rozmyty sterujący prędkością pojazdu

W ćwiczeniu należy rozważyć problem sterowania prędkością pojazdu, jadącego w linii prostej. Prędkość pojazdu jest funkcją położenia przepustnicy. Funkcja ta z założenia nie jest znana. Obiekt sterowany jest układem dynamicznym o jednym wejściu u , które jest położeniem przepustnicy w procentach pełnego nastawienia i o jednym wyjściu y , które jest prędkością pojazdu. Celem układu sterującego jest śledzenie zmian pożądanej prędkości i usuwanie zmian wpływu zakłóceń wynikających ze zmian dynamiki układu.

Rozwiązanie:

1. Wymaganiem stawianym przed układem sterowania jest zerowy uchyb statyczny, stąd dokonano wyboru zmiennych wejściowych i zmiennej wyjściowej :
  - zmienna wejściowa: e - uchyb
  - zmienna wejściowa: de - zmiana uchybu
  - zmienna wyjściowa: du - zmiana sterowania

Dobór powyższych zmiennych pozwala na realizację przyrostowego algorytmu sterowania typu PI, zapewniającego zerową wartość uchybu w stanie ustalonym.

2. Zakres działania zmiennych dobrano następująco:
  - zakres działania uchybu e [-150,150]; (prędkość maksymalna pojazdu 150 km/h)
  - zakres działania zmiany uchybu de [-30,30]; (przy założeniu okresu dyskretyzacji $T_s=1s$)
  - zakres działania zmiany sterowania du [-100,100]; (otwarcie przepustnicy od 0 do 100 %)

3. Zbiór reguł sterowania można wyznaczyć na podstawie własnego doświadczenia, którego odzwierciedleniem są następujące rozważania:

a) Jeżeli pojazd nie przyspiesza i występuje uchyb między wartością prędkości zadanej a bieżącą prędkością pojazdu:

$$e(k)=w(k) - y(k)$$

to należy zmienić położenie przepustnicy. Jeżeli uchyb $e(k)$ jest dodatni, to $w(k) > y(k)$ i wówczas wymagana jest dodatnia zmiana sterowania $u(k)$ i odwrotnie. Założenie, że pojazd nie przyspiesza, oznacza w przybliżeniu stałą prędkość $y(k)$, przy drugim założeniu, że $w(k) \approx w(k-1)$. Dzieje się tak, jeśli okres próbkowania jest dostatecznie mały (tu wynosi on $T_s=1s$), co daje w rezultacie wartość $de(k)$:

$$de(k) = e(k) - e(k-1) = [w(k) - y(k)] - [w(k-1) - y(k-1)] \approx 0$$

b) Jeżeli pojazd przyspiesza i jego bieżąca prędkość $y(k)$ jest w przybliżeniu bliska zadanej, to znaczy $w(k) \approx y(k)$ ($e(k) \approx 0$), wówczas należy zmienić położenie przepustnicy (w przeciwnym przypadku prędkość pojazdu przekroczy wartość zadaną). Dodatni gradient prędkości wymaga zmniejszenia zmiennej sterowania, to jest ujemnej zmiany sterowania $du(k)$. I odwrotnie, ujemny gradient prędkości wymaga dodatniej zmiany sterowania $du(k)$. Dodatkowo można zauważyć, że dodatni gradient prędkości ($y(k) > y(k-1)$) jest równoważny ujemnej zmianie uchybu $de(k)$, gdyż:

$$de(k) = e(k) - e(k-1) = [w(k) - y(k)] - [w(k-1) - y(k-1)] \approx y(k-1) - y(k),$$

zał. $w(k) \approx w(k-1)$ i odwrotnie.

c) W stanie ustalonym, gdy osiągnięta zostanie wartość zadana prędkości ($e(k) \approx 0$) i pojazd nie przyspiesza ($de(k) \approx 0$), nie ma potrzeby zmiany sterowania.

4. Założenia dla celów symulacyjnych

Do celów symulacyjnych założono dynamikę pojazdu wyrażoną równaniem różniczkowym I rzędu:

$$T \frac{dy(t)}{dt} + y(t) = Ku(t)$$

przy czym parametry T oraz K przyjmują wartości: $T=15s$, natomiast $K=2 \text{ km/h}$.

Dyskretne równanie modelu wyznaczonego dla okresu próbkowania $T_s=1s$ przedstawia się następująco:

$$y(k) = 0,933y(k-1) + 0,133u(k-1)$$

Zadania do samodzielnego wykonania:

1. Zbudować w *Simulinku* układ regulacji zawierający obiekt wyrażający dynamikę pojazdu wraz z zaprojektowanym regulatorem rozmytym typu PI oraz dokonać normalizacji przestrzeni dla zmiennych regulatora, stosując odpowiednie współczynniki skalowania.
2. Zbadać odpowiedzi skokowe prędkości pojazdu $y(k)$ na zmiany wartości zadanej z 50 do 90 km/h i ze 100 na 40 km/h. W celu poprawy jakości sterowania dokonać strojenia regulatora poprzez modyfikację współczynnika skalowania.
3. Zbadać zdolność pojazdu do utrzymywania stałej prędkości $y(k)$ przy zmianie parametru K pojazdu o 30 i 50%. Zakłócenia parametru K oddają symulowane zmiany warunków drogowych.